

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

פו.

עין משפט נר מצוה

פסא א ב ג ד מיי פ"א מהל'
מסנה לילד:
ז ה ו מיי פ"א מהל' יוד
הקוה גל' יא:
ז מיי פ"א מהל' מסנה
הל' ו:
ז

הגהות הב"ח

(א) גמ' לפי שגל' בחורב
תשובה וקנה: (ב) שם אל
מי שיש חילול השם בידו חין
כח לא משנהו כו' כ"ל
ויפת לו נמקח: (ג) שם
ויש משאו ומתנו באמונה
ורבירו נמנה עם הנביות
מה הכירו אומרות עליו
אשרי לו לפלוני שלמד
תורה אשרי לוי שלמדו
מורה: (ד) שם גדולה משנה
שמואל רפואה לעולם:
(ה) שם כלן מהלכה כלן
מילה (דכ יודיה נמי)
מיתם אלו מקומות ונכתב
לדור אמר רב יהודה
רב אמי רמי: (ו) השי'
ד"ה למעיקל' כי מעלה
אני עליכם כלנו כי ושות
שוכבים אברין בלע"ז
הסיד: (ז) ה"ה כלן כי עות
מתלתו כאן מיראה ארפא
הסיד: (ח) ד"ה כלן ע"י
כי עות אלו ואסונה אליכם
ומתי כי אמי:

רבינו חננאל (המשך)

ועל לא תעשה גמור. שאל ר'
מתיב בן חישת את ר' אלעזר
בן עזריה ברומי שמעיה
ד' חלוקי פרה שהיה ר'
ישמעאל דורש, אמר לו ג'
הן ותשובה ע"כ כל אחת.
עבר על עשה ושב, אינו
זו שמע עד שמוחלין לו,
שנאמר ארפא משוכותם וגו'.
עבר על לא תעשה ושב,
תשובה תולה ויום הכפורים
מכפר, שנאמר כי ביום הזה
יכפר עליכם. עבר על כריתות
ומיתות בית דין ושב, תשובה
ויום הכפורים תולין ויסורין
ממיקין. שנאמר ופקדתי
בשכט פשעם ובנגעים עונם.
אבל מי שיש בידו חילול
השם, אין כל לא לתשובה
לתלות, ולא ליום הכפורים
לכפר, ולא ליסורין למקד,
אלב כולן תולין ומיתה
ממיקה, שנאמר ונגלה באוני
ה' צבאות אם יכופר העון
הזה עם דמ' תמות. הכי
דמי חילול השם, רב אמר כגון
אנא אי שקילנא מבי כחא
בישרא בארפא דלא לבעי,
דאיתו למימר אנא חיותה לרב
דשקיל בישא בלא דמי, היינו
חילול השם. ר' יוחנן אמר
כגון אנא אי מסנינא ד' אמות
בלא תורה ובלא תפלה).
וש אמרינן כל שחבירו
בושין משמעתו דאמרי שרא
ליה מריה לפלניא. אנא
עונשים על דברים הללו
גדול מעונש כריתות ומיתות
בית דין. תניא ואהבת את
ה' אלהיך עשה שיהא שם
שמים נאהב על ידך, שיהיה
אדם קורא ושונה תלמידי
[בתורה] ומשמש תלמידי
חכמים ומשאו ומתנו בשוק
בצוק עם הבריות, מה הכל
אומרים אשרי פלוני שלמד
תורה, אשרי הוריו ורבו
שלימדו, כמה נאים מעשים
ודרכיו, עליו הכתוב אומר
ישראל אשר כן אתפאר.
אבל הקורא ושונה ודרכיו
מכוערים כו', עליו הכתוב
אומר באמרו להם עם ה'
[אלה] ומאירצו יצאו. גדולה

אמאי לא חשיב להו צהדי ל"ו כריתות צפרק קמא לכריתות (דף ג).
ומיקר ר"י דרצנן פלניג דרצני לא דרסי קרל הני אלן צפרק ארבע
מיתות (סנהדרין דף סד): דרסי ליה ר' ישמעאל ורבי עקיבא לדרסא
אחרונה ואליצו דרצני לא מני למיחשביניהו דהתם קאמר מנינא למה
לי לומר דהם עשאו כולן העלם

אחד חייב על כל לא אחת ואחת ולדידה
לא מיחייב חטאת אלא במילתא
שחייבין על זדונו לאו וזכרת דקאמר
רבי צפרק קמא דיכמות (דף ט).
נאמר כלן עליה פי' ונודעה החטאת
אשר חטאו עליה ונאמר להלן עליה
צחייה מה להלן דבר שחייבין על זדונו
כרת אף כלן ומינה מה להלן שיש צו
לאו אף כלן לאפקוי הני נהי דליתרבו
לכרת לאו לית צהו אצל לרצנן לא
מלינן לשנויי הכי לדידהו לא צעי
לאו כיון דגמרי מתורה אחת יהיה
לכס הוקשה כל התורה כולה לעזרת
כוכבים מה ע"ז דבר שחייבין על
זדונו כרת וכו' אצל לאו לא צעינן
אף על גב דע"ז איכא לאו דאית
דע"ז איכא נמי סקילה ואפילו הכי
מחייבי חטאת אפילו היכא ליתכא
ליתכא דלא מקשינן אלא לענין
כרת דכתיב בההוא עניינא דכתיב
הכרת מכרת הכי נמי לאו לא
צעינן לענין חטאת תעד דצפרק אלו
הן הלוקין (מכות דף ג). ממעט
פסק ומילה מתפוק ממשו דדומיא
דע"ז צעינן מה ע"ז שז ואל
תעשה לאפקוי הני דקוס ועשה
יניחו ואי צעינן לאו לענין חטאת
ינימא מה ע"ז שיש צה לאו לאפקוי
הני אפילו אי הוו שז ואל תעשה לא
מיחייב כיון דלא כתיב צהו לאו:
והאמר

אין (א) לו כח בתשובה לתלות ולא ביהו"כ לכפר ולא ביסורין למרק אלא כולן
תולין ומיתה ממרקת שנאמר ונגלה באוני ה' צבאות אם יכופר העון הזה לכם
עד תמותון היכי דמי חילול השם אמר רב כגון אנא ה"א שקילנא בישרא ממבחא
ולא יהיבנא דמי לאלתר אמר אביי לא שנו אלא בארתא דלא תבעי אבל
באתרא דתבעי לית לן בה אמר רבינא ומתא מחסיא אתרא דתבעי הוא אביי
כדשקיל בישרא מתרי שותפי יהיב זוזא להאי זוזא להאי והדר מקרב להו
גבי הדדי ועביד חושבנא רבי יוחנן אמר כגון אנא דמסגינא ארבע אמות בלא
תורה ובלא תפילין יצחק דבי ר' ינאי אמר כל שחביריו מתביישין מחמת
שמועתו (היינו חילול השם) אמר רב נחמן בר יצחק כגון דקא אמרי אינשי שרא
ליה מריה לפלניא אביי אמר כדתניא וואהבת את ה' אלהיך שיהא שם שמים
מתאהב על ידך שיהא קורא ושונה ומשמש ת"ח ויהא משאו ומתנו (א) בנחת
עם הבריות מה הבריות אומרות עליו אשרי אביו שלמדו תורה אשרי רבו
שלמדו תורה אוי להם לבריות שלא למדו תורה פלוני שלמדו תורה ראו כמה
נאים דרכיו כמה מתוקנים מעשיו עליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה
ישראל אשר כן אתפאר אבל מי שקורא ושונה ומשמש ת"ח ואין משאו ומתנו
באמונה ואין דבורו בנחת עם הבריות מה הבריות אומרות עליו אוי לו לפלוני
שלמדו תורה אוי לו לאביו שלמדו תורה אוי לו לרבו שלמדו תורה פלוני שלמדו
תורה ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכווערין דרכיו ועליו הכתוב אומר
באמרו להם עם ה' אלה ומאירצו יצאו א"ר חמא (בר) חנינא גדולה תשובה
שמביאה (ח) רפאות לעולם שנא' ארפא משוכותם אוהבם נדבה ר' חמא (בר) (בר)
חנינא רמי כתיב שובו בנים שובבים דמעיקרא שובבים אתם וכתובי ארפא
משוכותיכם לא קשיא כאן מאהבה כאן (ט) מיראה רב יהודה רמי כתיב שובו
בנים שובבים ארפא משוכותיכם וכתובי (י) (הנה) אנכי בעלתי בכם ולקחתיו אתכם
אחד מעיר ושנים ממשפחה ל"ק כאן מאהבה או מיראה כאן ע"י יסורין אמר רבי
לוי גדולה תשובה שמוגעת עד כסא הכבוד שנא' שובה ישראל עד ה' אלהיך (י)

אמר
כי אנכי צעלתי צנס כנר קודם שמשו כלן מהלכה או מיראה קא אמר כי אנכי צעלתי צנס:
לא

חוץ מלא חשא. קא סלקא דעמך משוס דכתיב לא ינקה: וכל דמי
לוי. לא תעשה גמור: לפי שנאמר בחורב פשוטה וקנה. לאחר
מעשה העגל כשעלה משה להספיל עליהן ולקמן מפרש לה: יכול
אף לא חשא. ינקה בתשובה: אי אפשר לומר נקה שצנר נאמר
לוי ינקה. דכתיב נקה לא ינקה גבי

הנה: חלוקי דפריה. שחלוקין
בצפרתן זה כך זה כן: אמר לו.
שגש הן הנחלקין שיש עזירה שהיא
כריכה לזה ואינה כריכה לזה אצל
תשובה אינה מן החלוקין שהיא כריכה
לכולן: שזכו צנים. ומיד ארפא
למדת שיש עזירה שמכפרת בתשובה
צנים: כי ציום הוה יכפר. למדת
שגש עזירה שזריכה ויה"כ: ופקדתי
בצנטו פשעם. למדת שיש עזירה
שזריכה יסורין ומסכתא הקל לקלה
והחמור לתמורה: חילול השם. חוטא
ומחסיא אחרים: חזוני ה' נחאום.
אמר הנביא בזוני אמר הקצ"ה אם
יכופר העון עד תמותון למדתו שיש
עזירה שהינן לה כפרה אלא צמינה:
ולא יהיבנא דמי לאלתר. וכשאי
מאחר לפרוע הוא אומר שאני גזלן
ולמד ממני להיות מזולל בגזל:
בארתא דלא טעני. שאין דרך
הטבע לילך ולתנוע הפקותיו ועל
הלוקח להביא לו מעותיו לציתו:
ומהא מחסיא. מקומה לא רבינא:
יפיצו וזוא להאי וזואו להאי. שמה לא
יעד חזירו שנתמיו לו וש כן חילול
השם: ועביד חושבנא. וחזרין
ונותנין לו צטר כנגד מה שנטלו: כגון
אנא דמסגינא וכו'. ואין הכל יודעין
שנחלשתי בגרמתי ולמדין הימני
להצטל מתלמוד תורה: מחמס
והאמר לי עבדי אתה
ישקאל אשר כן אתפאר:
ישעיהו ג' ט
9. ויבאו אל הגוים אשר
באלו שם ויחללו את שם
קדשי באמרו להם עם ה'
אלה ומאירצו יצאו:
ישעיהו לו כ
10. ארפא משוכותם ארפא
נדבה כי שם אפי מקמנו:
הושע יד ה
11. שובו בנים שובבים
ארפא משוכותיכם הגנו
אתהו קל' כי אתה ה'
אלהיך: ירמיהו ג כב
12. שובו בנים שובבים
נאם כי פי אנכי בעלתי בכם
ולקחתי אתכם אהר מעיר
ושנים ממשפחה ונבאתי
אתכם ציון:
13. שובה ישראל עד ה'
אלהיך כי בקשתי בעצותי:
הושע יב ד

רבינו חננאל
ת"ש אילו הן החמורות
כריתות ומיתות בית דין ולא
תשא שמו כו'. ת"ש ר'
יהודה אומר כל שהוא מלא
תשא ולמטה תשובה מכפרת,
מלא תשא ולמטה תשובה
תולה יום הכפורים מכפר.
ושנין לא תשא וכל דמי
ליה, הדוא לאו גמור. ת"ש
לפי שנאמר בחורב נושא
עון ופשע וזמאה ונקה עור
נאמר לא ינקה. ופשטייה
לקרא, מנקה הוא לשבים
ואינו מנקה שאינן שבים.
והניא לפי שנאמר בחורב
תשובה, מכתביב בה ונקה,
ויכול אף לא תשא עמון
ת"ל לא ינקה, עד יכיל על
כל חייבי לאוין אפי' שישבו
לא ינקה לו, ת"ל קרא אחרינא כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא, הן דכתיב לא ינקה [אין] בלא תשא את שמו
לבוד, הא כל שאר לאוין התשובה מכפרת. הנה בכל לאוין התשובה מכפרת בלא יום הכפורים. ודחיק תניא היא דתניא על מה
תשובה מכפרת על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה, על מה תשובה תולה ויום הכפורים מכפר על כריתות ומיתות בית דין

התשובה שמביאה רפואה לעולם. שנאמר ארפא משוכותם. ואסיקנא שובו בנים שובבים ארפא משוכותיכם, תשובה (מיראה) [מאהבה] ארפא משוכותם אוהבם נדבה, תשובה (מאהבה) [מיראה] שובו אלי ואשובה אליכם. כי אנכי בעלתי בכם תשובה מיסורין. גדולה תשובה שאפילו הגיע חטאתו עד כסא הכבוד התשובה מכפרת. שנאמר שובה ישראל עד ה' אלהיך.

א ע"י יוסלמי נגזת פ"ב ה"ג ומלה גני' כתיב מפלה גל"י מדיוק יומר. תוס' ישנים' ומלכות עשה [ומחלין לו] ממילה גמורה כדלמעילינה, אצל כשאר צעירות אפי' שאין מחלין לו מקילין לו מדעת מקלה. צריך צ"פ צ"פ את החמא. ועל (דף) כן מיקט תפילות על שום הכפורים על חטא שחטא לפיכך בזוים ומיניו.